

EEN VAN NOTEN VOORZIENE UITGAVE VAN NEWTONS „PRINCIPIA”.

In de aflevering van *Nature* van 3 December l.l., p. 130 komt een schrijven voor van den heer BRUCE SMITH, te Melbourne, aan den uitgever van genoemd tijdschrift, dat wij belangrijk genoeg achten, om daarmede onze lezers in kennis te stellen. Belangrijk, niet alleen om zijn inhoud, maar voor ons ook daarom, dat het de onvermoeide werkzaamheid en de diep gaande bronnenkennis van den oudste onzer voormannen op het gebied der natuurkundige wetenschap in zulk een helder licht stelt.

»Den 2den April van dit jaar«, zoo zegt de heer BRUCE SMITH, »publiceerde ik in uwe kolommen een brief betreffende een belangrijke copy van bovenstaand werk, die ik te Sydney had gekocht en »deel uitmaakte van een koop oude boeken, die ongeveer 140 jaren »lang in kisten waren verpakt gebleven en afkomstig waren van »een Engelsche »nalatenschap« in Chancery. Wat het boek het meest »belangrijk maakt zijn verschillende bladzijden geschreven correctiën »voor een tweede uitgave en een tal van verbeteringen van de in het »boek voorkomende mathematische figuren, die, volgens een noot, »welke deel uitmaken van de geschreven bladzijden, in het handschrift van Sir ISAAC NEWTON waren gesteld«.

»In die noot wordt gewezen op een handschrift van Sir ISAAC »NEWTON, waarvan het heette dat het zich bevond in de bibliotheek »van Trinity College, te Cambridge; zij gaf gelegenheid om het »handschrift te vergelijken. Ik deelde dan ook in den bovengenoemden »brief mede dat ik de eerste twee bladzijden van de aantekeningen »had gefotografeerd en ze aan den bibliothecaris van Trinity »College had gezonden, met verzoek zulk een vergelijking te maken. »Sedert zijn er zes maanden verloopen en heeft mijn onderzoek ge-

»volgen gehad, die zeker in het oog van hen die wis- en sterrenkunde »beoefenen, belangrijk zullen zijn«.

»Weinige weken na mijn schrijven aan den bibliothecaris van »Trinity College schreef deze mij dat het handschrift van Newton's »»Optics«« inderdaad in de bibliotheek berustte, maar dat het was in »het handschrift van dr. ROGER COTES, die den druk van de tweede »uitgave der »Principia« had bezorgd. Hij meende dat de onder- »stelling, als zou het handschrift in de aantekeningen dat van »NEWTON zijn, gegrond was op de meening dat dit met het ma- »nuscript »Optics« het geval was«.

»Zoo liet ik dan de zaak rusten, toen gij mij een langen en ge- »leerden brief deed toekomen, aan u gezonden door Dr. J. BOSSCHA, »te Haarlem, waarin hij (na een overzicht te hebben gegeven van »mijn stuk betreffende het boek en de geschreven aantekeningen) »de volgende stelling vooropzet en verdedigt:

»»De copy, die nu in het bezit is van den heer BRUCE SMITH was »»werkelijk eens het eigendom van NEWTON. Deze beroemde schrijver »»stelde die ter hand aan »his trusted suitor« NICOLAS FATIO DE »»DUILLIER, die voornemens was de tweede uitgave te publiceeren.««

»De brief, waarin deze conclusie wordt gemaakt en verdedigd, is »te lang om dien in zijn geheel weêr te geven, maar hij treedt voor »een groot deel in bijzonderheden aangaande het handschrift, en »geeft de meening te kennen, dat de aantekeningen zijn geschreven »gedeeltelijk in Sir ISAAC NEWTON's handschrift, gedeeltelijk in dat »van FATIO«.

»Een zorgvolle verwijzing naar het boek doet zien, dat daarin »twee verschillende stellen van correctiën zijn, waarvan het eene stel »met zorg is aangeteekend op de vijf onbeschreven bladzijden voor- »aan en aan het einde van het boek, terwijl het andere uit correcties »aan den rand van den tekst bestaat en in de figuren, waarop die »tekst betrekking heeft. De twee correcties schijnen inderdaad van »verschillenden oorsprong te zijn; want in die op den rand en in »de figuren wordt niet verwezen naar die op de vijf bladzijden en »in die, welke men op die vijf bladzijden vindt, worden die in dien »tekst niet te berde gebracht, wat, naar Dr. BOSSCHA meent, aanlei- »ding geeft om te denken, dat de beide stellen niet door één persoon »zijn vervaardigd. Dit feit pleit zeer voor het dubbel auteurschap »van de aantekeningen, vooral als men bedenkt dat Dr. BOSSCHA »het boek nooit heeft gezien en, wat zijn bekendheid met de aan- »teekeningen betreft, alleen afhangt van geschiedkundige oorkonden«.

»Volgens Dr. BOSSCHA, waren deze correcties wel bekend en gaven

»zij in 1691, aanleiding tot een correspondentie tusschen FATIO en HUIJ-
»GENS of HUIJGHENS (den beroemden Hollandsche natuur-philosooph)
»en Dr. BOSSCHA voegt daaraan toe, dat sommige van FATIO's cor-
»rectiën werden overgenomen door Sir ISAAC NEWTON en andere
»verworpen en dat hij er eenige van hem zelf aan toevoegde.

»Deze feiten, die met het oog op Sir ISAAC NEWTON's uitnemendheid
»en daarop, dat zijn werk een tijdperk kenmerkt, schijnen met den
»aard van de veranderingen in het boek, dat ik bezit, wel te strooken,
»daar, zooals ik boven zeide, Dr. BOSSCHA, te Haarlem, dit boek nooit
»heeft kunnen zien«.

V. D. V.
